

פנינה לשבת תרומה תשע"ח

בפנימיות הפרשה
(הרב אברהם מרדכי גוטליב שליט"א)

נותנים, מקבלים ושמחים

"דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי."

כמה מילים על מרחקים.

למדנו שהקב"ה איננו זקוק להתרמות, אך רצונו שהאדם יתרום, כדי להיטיב עמו, לבנות איתו, להדביק אותו אליו.

מרחקים ברוחניות אינם נמדדים בקילומטרים, אלא במהויות פנימיות. יעקב שוכן עם עשיו באותו רחם. זה שואף ומבעט לצאת לבתי מדרשות, ואחיו מבעט לצאת לבתי עבודה זרה. מבחינה גשמית הם דבוקים זה לזה. מבחינה רוחנית, מצד נשמותיהם, יעקב בשמיים ועשיו במצולות הגהנום.

כאשר אתה מרגיש את בוראך בכל צעד ושעל בחיים, בביתך, במכולת, בבנק, בבית הכנסת, בלימוד, בטיול, בתפילה, בשיחה, אזי אתה דבוק אליו. אין מרחק, יש קירוב נפלא. דרך ההשפעה והנתינה, מה הוא רחום אף אתה, מה הוא חנון אף אתה, מקצרת מרחקים. דרך הנתינה וההשפעה על הזולת, הופכת את היהודי לבן בית אצל הקב"ה, ובן מקבל המון מאביו, ובן שמקבל משפיע עוד ועוד בבחינת "יש מפזר ונוסף עוד".

יוצא אם כן, שהקב"ה מבקש שנתרום וניתן, כדי שנלמד להיות נותנים, כמוהו. ומעמד הנותן, יוצר סוג של השתוות והתחברות בינו לבינו, זו שיאה של ההידבקות עם הבורא. מהלך של נתינה יוצר אצלנו כלי קיבול של רצון להשפיע מצדו של השם יתברך. ואין אושר ושמחה גדולים מאלו והלוואי ונזכה.

פניני דיומא - חודש אדר

סוף מעשה במחשבה תחילה

אדר הוא החודש האחרון בשנה שמתחילה בניסן. חודש אדר הוא סוף השנה. "סוף מעשה במחשבה תחילה" – כמו שאין ידיעה מה חושב האדם במחשבתו אלא אם יגלה אותה דרך הדיבור או המעשה, כן הדבר כביכול ביחס לה' יתברך, שאין אנו יכולים להשיג מחשבתו הנעלמה אלא מה שגילה לנו ע"י תורה ופועולותיו.

חודש ניסן הוא ראש לחודשים והוא כדוגמת המחשבה הראשונה – דרכה נובע הטוב והחסד המוכנים לישראל. והמן הרשע, שהיה יודע סוד זה של החודש הראשון, שלח את הרצים בי"ג ניסן עם הבשורה הרעה: "להרוג ולאבד את כל היהודים" ... והמן חשב שהייתה הצלחה במזימתו עד שהגיע חודש אדר שהוא "סוף המעשה", והתברר לכל שמה שקרה הוא ההיפך הגמור, דהיינו שרצונו יתברך היה ונשאר בבחינת "אך טוב וחסד", ונהפוך הוא... במקום הופעת הרע – בא הטוב על ישראל כמו שכתוב (אסתר ח טז): "ליהודים הייתה אורה ושמחה וששון ויקר..." ודווקא על הרשעים וראשם המן נפלה אימה וחשיכה.

(הרב יואל בן הראש, ניגוני הזמן, דרושים על מועדי ישראל)

מחשבה פנימית

(יואל אופנהיימר)

ופניהם איש אל אחיו

"וְהָיוּ הַכְּרוּבִים פְּרָשֵׁי כְנָפִים לְמַעַל סֻכָּכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל הַכְּפֹרֶת, וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו, אֶל הַכְּפֹרֶת יִהְיוּ פְּנֵי הַכְּרוּבִים." (שמות כה, כ)

פשט הפסוק:

בזמן בניית כלי המשכן יש להעמיד שני כרובים עשויי זהב הפונים אחד לשני מעל ארון העדות.

האגדה על הפסוק: (תלמוד בבלי בבא בתרא צט א)

כיצד הן [הכרובים] עומדים? רבי יוחנן ורבי אלעזר [נחלקו], אחד אמר: פניהם איש אל אחיו, ואחד אמר: פניהם לבית [פניהם פונים לכיוון חלל המקדש ולא אחד כלפי השני]. ולמן דאמר [ולזה שאמר] פניהם איש אל אחיו, הא כתיב [הרי נאמר]: "וּפְנֵיהֶם לְבֵית" (דברי הימים ב'ג')! לא קשיא [אינו סתירה]: כאן בזמן שישראל עושים רצונו של מקום [הקב"ה], כאן בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום. ולמן דאמר ופניהם לבית, כתוב: [בפסוק שלנו] "וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו"! דמצדדי אצדודי [קצת לבית וקצת זה לזה כאדם שמדבר אל חברו והופך ראשו קצת לצד אחר].

נקודות למחשבה:

"ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם, וירושלים באמצע ארץ ישראל, ובית המקדש באמצע ירושלים, וההיכל באמצע בית המקדש, והארון באמצע ההיכל" (מדרש תנחומא). במרכז העולם, במקום הקדוש ביותר, שממנו מתגלה השכינה [נוכחות ה' במציאות] ומשפיעה לכל, אנו מוצאים שתי דמויות [הכרובים] הפונות זו אל זו. איננו יודעים איך בדיוק נראו הכרובים אבל מסופר שפניהם היו של ילד וילדה. הכרובים סימלו את הקשר העמוק והאהבה של הקב"ה (הדמות הזכרית) ועם ישראל (הדמות הנקבית). בהקשר זה, מסבירה אגדתנו שתנוחת הכרובים היתה משקפת באופן ניסי את מצב הקשר שבין ה' לעמו: אם באותה תקופה הייתה אהבה הדדית, היו פני הכרובים מכוונים אחד לשני, ואם לאו, פניהם היו סוטים הצידה. יתרה מזאת, כאשר שררה דבקות בין ישראל להקב"ה היו הכרובים מחוברים ממש, כפי שמזכירה הגמרא: "אמר רב קטינא: בשעה שהיו ישראל עולים לרגל [לבית המקדש בשלשת הרגלים] מגללים להם את הפרוכת [שהסתיר את קדש הקדשים], ומראים להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להם: ראו חיבתכם לפני המקום [הקב"ה] כחיבת זכר ונקבה" (יומא נד א).

מדובר במערכת יחסים אסימטרית: הקב"ה רוצה כל הזמן להיטיב לנו ללא תמורה, אך כדי שנוכל לקבל את שפעו, עלינו למלא את חלקנו ולהכשיר את עצמנו לקבל ממנו. עלינו להדמות אליו, ולרצות לגרום נחת רוח לזולת שלא על מנת לקבל פרס. ככל שנצליח יותר בדרך הזאת כך נמצא את עצמנו יותר "פנים מול פנים" אתו. כך נוכל להרגיש אותו, להכיר אותו ולהבין אותו. התורה והמצוות מאפשרות לנו להגיע למצב זה, אך אם נחליט שלא לקיימן נעבור ממצב של גילוי פנים למצב של הסתר פנים, ריחוק ועצב. בסופו של דבר האדם הוא זה ששולט על טיב הקשר והוא מאפשר להקב"ה לחבק אותו חזרה כפי שכתוב: "הבא ליטהר מסייעין אותו" (יומא לח ב).

הבית היהודי הוא מקדש מעט. גם דרכו מתגלה הקדושה ונוכחות אלוהית בעולם. בבית, כמו במקדש, יש ארון, מנורה, שולחן. וגם בבית יש קודש קודשים. הכרובים המחובקים הם בני הזוג, הגבר והאישה, שהצליחו באהבתם הטהורה אחד לשני להגיע למצב של "פנים בפנים". החיבור הקדוש שבניהם, המושתת על תורה ואהבה, מאפשר לבית ולמשפחה להתמלא באור, בשמחה ובברכה.

דיבורי נשמה עפ"י הזוהר השבועי (הרב דניאל שוסטר)

"ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו."

"מאת" אותיות "אמת", "הלב" אותיות "להב". הרצונות והכיסופים הם יסוד נפש האדם, והכלל הוא תמיד שאם יש רצון אמיתי אז יש גם מילוי, כי לא היה מעולם כלי מוכשר וראוי שלא מילא אותו השי"ת באור. והעיקר הוא לזכות לפסוק: "קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת". שאדם ידע מצבו האמיתי ועי"ז מוצא חן בעיני ה'. חן זה מידתו של יוסף הצדיק, ואמת זה מידתו של יעקב אבינו. וכתוב שיעקב אהב את יוסף מכל בניו. כי מידת האמת שאדם עומד מול ה' עם האמת האמיתית, בלי לטייח, עי"ז זוכה לחן, מידת יוסף הצדיק, שזאת האהבה של יעקב ויוסף, ועי"ז זוכה לנדבת הלב באופן אמיתי, כי הלב והעיניים הם אחד, כמ"ש "עיניים רואות והלב חומד". ועיקר החן נמצא בעיניים, שאדם רואה את המציאות בצורה אמיתית, עי"ז זוכה לרצון אמיתי, ללב אמיתי, שמקבל מילוי אמיתי. במשכן היה את הבריא התיכון, שעובר בתוך כל הקרשים. "קרש" – אותיות "שקר". הבריא התיכון, שזה הקו האמצעי, מידתו של יעקב אבינו, מידת האמת, עובר בתוך כל הקרשים והופך את השקר לקרש לבנין, שבו תהיה השראת השכינה. שקר אין לו רגליים, ובזכות יעקב אבינו אפשר להעמיד את המשכן בבחינת האמת. והכל מתחיל ע"י נדיבות הלב הראשונה בצורה אמיתית.

כתוב בליקוטי מוהר"ן שצריך לצמצם את האש שבלב. ואפשר להסביר שהאמת זהו הצמצום של אש הלב. כי רצון מופרז, אש מופרזת, זה שקר. האמת היא לדעת איך לצמצם את אש הלב שיהיה להשי"ת דירה בתחתונים. האש זהו ראש הד' יסודות, ומידת האמת עושה חיבור בין הד' יסודות. ובית המקדש היה המקום שמחבר בצורה שורשית את הד' יסודות, שהם המידות שבלב, באופן של האמת, באופן של חן, שיגיע לידי מעשה של השפעה לזולתו בפועל ולא רק בתאוריה.

האמת והחן הן החוט המקשר בכל ענייני הקדושה. רואים שנח זה אותיות חן. הוא בנה את התיבה שהייתה מעין בית המקדש. ובוודאי כעת, שבונים את המשכן, הכל נעשה באופן של אמת וחוץ. ובית המקדש משפיע לכל ישראל את נקודת האמת, שהאדם ידע את מצבו באמת, שרק זה המפתח להיכנס לקדושה. וכן ביהמ"ק משפיע ומגלה לישראל את נקודת החן שכל יהודי, בכל מצב, נושא חן בעיני השי"ת, כמו כלה הנושאת חן בעיני בעלה, ועוד הרבה יותר מזה. ומי שמסתכל בנחמות הנביאים לכנסת ישראל, מבין למראה גודל החיבה של ישראל אצל ה', שאין שום דבר שיכול למנוע את זה. שהשי"ת יזכנו למצוא חן לפניו יתברך.

פניני דיומא - חודש אדר

"ישנו עם אחד מפורז ומפורד בין העמים." (אסתר ג, ח)

הזמן אמר שדעתו היא שנוכל להצליח לאבד היהודים, מטעם שהם בפירוד בין אדם לחברו, על כן כוחנו נגדם בטח יצליח. כי זה [פירוד בין אדם לחברו] גורם פירוד בין אדם למקום, וממילא ה' לא יעזור להם כיוון שהם נפרדים ממנו.

לכן הלך מרדכי לתקן את הפגם הזה. כמו שמבואר בכתוב: "נקהלו היהודים... להקהל ולעמוד על נפשם". שע"י ההתאחדות הצילו את נפשם.

(שמעתי – מאמר רמו, ליל פורים אחרי קריאת המגילה תש"י)

פנימי אמונה והשפעה (א. נ.)

לאהוב את עצמך

לאהוב את עצמך משמע - להקשיב!
להטות אהן ללחישות פנימיות,
להביט עמוק ולזהות את רצונותיך,
את משאלות ליבך, את תשוקותיך ומאוייך.

לאהוב את עצמך זה גם לאהוב את החסר שבך,
גם את "החלש והנמוך" –
את המקום הזועק להתרפות, זועק לפתרון.
והוא יכול להתמוסס
רק כאשר קרני השמש של ליבך
יחממו ויפשיטו אותו מקליפתו.
רק כאשר תאהב אותו!
אז הוא ישתנה ויזדכך באור קבלתך

כאשר אתה מאזין לאמת העמוקה שבך
מכבד וצועד איתה יד ביד,
הולך אחריה כנגד כל ההיסוסים, החששות,
הפחד והאגו השתלטן,
אתה מתחבר למקום העמוק והחזק באישיותך!

שם אתה מגלה את העוצמה הגדולה ביותר
פרץ אדיר של מעיין השלווה
שם תמצא מים מזוקקים לנפש עייפה.

משום שבכך התחברת לאהבה שאינה תלויה בדבר
שלעולם לא תאכזב אותך
שם אתה מגלה את עצמך!

וכמו כל החלקים שבך,
הקשורים חרוז בחרוז לאותה השרשרת
אתה...

שם נולד לו "אני" חדש
ושם נבראת לה אהבה חדשה,
אהבה שלעולם אינה מתרוקנת ולעולם אינה פורשת מהעולם
מתוך האמת שאינה מתכלה ונשחקת...

חזוהי אהבת נשמתך ...

נשמח לקבל תגובות, הארות, משוברים ופנינים שלכם ונפרסם מבוחר שלהם.

נפשו אותנו באתר www.orpnimi.org.il אור פנימי yifat@ornpimi.org.il

הגיע הזמן

זמן הוא אחד מהניסיונות הגדולים שלנו. כשהכול רגוע ושקט, זו לא ממש בעיה להיות מנומסים ואדיבים וחייכנים. אבל כשזמן דוחק מתחיל לבעבע לו הר געש של לחץ. וכשהוא מתפרץ לא כל כך נעים להיות בסביבה. בשעות הבוקר כשצריכים להגיע בזמן לבית הספר ולעבודה, כשאנחנו ממהרים לפגישה חשובה, כשהדד-ליין של הפרויקט הולך ומתקרב, כשמוטלות עלינו יותר מדי משימות ומוקצב פחות מדי זמן. אז מגיע הלחץ. והלב מתחיל לדפוק והפיזיים מתחילים לעלות והר הגעש מאיים להתפרץ בכל רגע. ואז מגיע המבחן האמיתי. האם אנחנו מסוגלים לעצור רגע, לנשום אוויר, להסתכל מלמעלה ולזכור מה חשוב ומה פחות חשוב ואיך חשוב לנו להתנהל בתוך האירוע הזה.

ומהצד השני – מה קורה כשאנחנו מחכים ומצפים והזמן נמתח כמו מסטיק ואנחנו נאלצים להיאזר בסבלנות? אם רק היו לנו כמה דליים חרביים של סבלנות שהיינו יכולים להצטייד בה בשעת הצורך... כמה פעמים התייאשנו ופספסנו כי לא הייתה לנו עוד טיפ טיפה של סבלנות? כשחיינו לתגובה אחרי דייט והיא בוששה קצת יותר מדי להגיע, כשאנחנו משוחחים והצד השני רק פותח את הפה ואנחנו כבר יודעים גם מה הוא הולך להגיד וגם מה התשובה שלנו, כשהדברים לא קורים מספיק מהר לקצב שלנו. כמה פעמים התייאשנו ואולי אם הייתה לנו עוד קצת סבלנות השינוי המיוחל היה מגיע? גם כאן – אם נסתכל על הדברים מלמעלה ונתחבר לאמונה שלנו בבורא עולם ולביטחון שלנו בו – נוכל להתנהל באופן רגוע, שקול, שקט ושליט יותר.

הזמן מתעתע בנו. אנחנו מקיימים מצוות בעולם הזה אבל "שכר מצווה בהאי עלמא ליכא" - קבלת השכר עליהן אינה בעולם הזה אלא בעולם הבא. זה די רחוק ומעורפל. לא? ולמרות שהשכר הזה מובטח לנו, ולמרות שהשכר הזה גדול ועצום ובלתי ניתן להשוואה לכל תענוגות העולם הזה – הוא חבוי ונסתר מעינינו אי שם בעתיד הבלתי נראה לעינינו ואנחנו די אדישים כלפיו. אומר דוד המלך: "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". אבל מה מניע אותנו יותר לפעולה? מה יותר מרגש אותנו ומדיר שינה מעינינו בלילה? כשמציעים לנו לנסוע לקריית שמונה בשביל עסקה רווחית ומוצלחת במיוחד או כשמציעים לנו לנסוע לקריית שמונה בשביל לשמוע שיעור תורה? ככל שזמן קבלת השכר רחוק מזמן היגיעה שלנו – כך העבודה קשה לנו יותר.

אומר הרב אשלג זצ"ל בהקדמה לתלמוד עשר ספירות פג-פד: **"...ובכל מצוה שבתורה הקדושה שכבר קיים אותה מתוך היגיעה מבחירת זוכה ורואה בה את שכר המצווה המיועד לו לעולם הבא, וכן ההפסד הגדול שבעבירה. ואף על פי שעדיין לא הגיע השכר לידו, כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, עכ"ז מספיקה לו ההשגה הברורה הזאת מכאן ואילך להרגיש התענוג הגדול בעת עשיית כל מצוה, כי כל העומד לגבות כגבוי דמי (יבמות לח, ב). למשל, כסוחר שעשה עסק והרוויח בו סכום גדול, אף על פי שעתיד הרווח להגיע לידו לאחר זמן רב, מכל מקום אם הוא בטוח בלי שום צל של ספק קל שהרווח יגיע לידו בזמן, הרי אצלו השמחה שווה כמו שהגיע לידו תיכף."**

כשאנחנו מקבלים הודעה ממפעל הפיס על זכייתנו – אנחנו מאושרים עד הגג למרות שהצ'ק יגיע רק בעתיד. אז למה בשכר כזה עצום של המצוות אנחנו לא שמחים? בשני מהמקרים מדובר על שכר עתידי. מה חסר לנו? אם מזכור ונאמין באמונה שלמה ובביטחון מלא ש"נאמן הוא בעל מלאכתך שישלם לך שכר פעולתך" נוכל לחוות את מציאות ההארה העתידית כבר בהווה.

נושא הזמן הוא נושא גדול ונרחב ואמשיך לדון עליו גם בהמשך. אסיים הפעם בשיר של ר' יהודה הלוי שמלווה אותי לאורך השנים ומזכיר לי כל פעם מחדש:

**יִשְׁנָה בְּחֵיק יְלָדוֹת, לְמַתִּי תִשְׁכְּבִי! / דְּעִי כִּי נְעוּרִים בְּנְעוּרֹת נִנְעָרוּ!
הִלְעַד יְמֵי הַשְּׁחָרוֹת? קוּמִי צְאִי, / רְאִי מִלְאָכִי שִׁיבָה בְּמוֹסָר שְׁחָר,
וְהַתְנַעֲרִי מִן הַזְּמַן כַּצְּפָרִים / אֲשֶׁר מְרִסִּסִּי לִילָה יִתְנַעֲרוּ.
דְּאִי כְּדֻרֹר לְמַצָּא דְּרוֹר מִמַּעַל / וּמִתּוֹלְדוֹת יָמִים כְּיָמִים יִסְעָרוּ.
הִי אַחֲרֵי מַלְכָּא מִרְדַּפְתָּ, בְּסוּד / נִשְׁמוֹת אֲשֶׁר אֵל טוֹב ה' נָהָרוּ!**